
Raghuvansha 19 by Kalidas

రఘువంశం సర్గః ౧౯ అగ్నివర్ణశృంగార కాలిదాసకృతమ్

Document Information

Text title : raghuvansha19 agnivarNashRiNGaara

File name : raghuvansha19.itx

Category : major_works, svvara, kAlidAsa

Location : doc_z_misc_major_works

Author : kalidasa

Transliterated by : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

Proofread by : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

Latest update : December 20, 2005

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

రఘువంశం సర్గః ౧౯ అగ్నివర్ణశ్చౌక్లార కాలిదాసకృతమ్

అగ్నివర్ణమభిషచ్య రాఘవః స్వే పదే తనయమగ్నితేజసమ్ ।
శిశ్రియే శ్రుతవతామపశ్చిమః పశ్చిమే వయసి వైమిషం వశీ ॥ ౧౯-౧॥

తత్ర తీర్థసలిలేన దీర్ఘికాస్తల్పమన్తరితభూమిభిః కుశైః ।
సౌధవాసముటజేన విస్మృతః సంచికాయ ఫలనిఃస్పృహస్తపః ॥ ౧౯-౨॥

లబ్ధపాలనవిధౌ న తత్సుతః ఖేదమాప గురుణా హి మేదినీ ।
భోక్తుమేవ భుజనిర్జితద్విషా న ప్రసాధయితుమస్య కల్పితా ॥ ౧౯-౩॥

సోఽధికారమభికః కులోచితం కాశ్చన స్వయమవర్తయత్సమాః ।
సంనివేశ్య సచివేష్వతఃపరం స్త్రీవిధేయనవయావనోఽభవత్ ॥ ౧౯-౪॥

కామినీసహచరస్య కామినస్తస్య వేశ్మసు మృదఙ్గనాదిషు ।
ఋద్ధిమన్తమధికర్ధిరుత్తరః పూర్వముత్సవమపోహదుత్సవః ॥ ౧౯-౫॥

ఇన్ద్రియార్థపరిశూన్యమక్షమః సోఢుమేకమపి స క్షణాన్తరమ్ ।
అన్తరేవ విహరన్ద్రివానిశం న వ్యపైక్షత సముత్సుకాః ప్రజాః ॥ ౧౯-౬॥

గౌరవాద్యదపి జాతు మన్త్రిణాం దర్శనం ప్రకృతికాఙ్క్షితం దదౌ ।
తద్గవాక్షవివరావలమ్బినా కేవలేన చరణేన కల్పితమ్ ॥ ౧౯-౭॥

తం కృతప్రణతయోఽనుజీవినః కోమలాత్మనఖరాగరూషితమ్ ।
భేజిరే నవదివాకరాతపస్పృష్టపఙ్కజతులాధిరోహణమ్ ॥ ౧౯-౮॥

యావనోన్నతవిలాసిస్తనక్షోభలోలకమలాశ్చ దీర్ఘికాః ।
గూఢమోహనగృహోస్తదమ్బుభిః స వ్యగాహత విగాఢమన్మథః ॥ ౧౯-౯॥

తత్ర సేకహృతలోచనాఙ్జైవైర్దౌతరాగపరిపాటలాధరైః ।
అఙ్గాన్తమధికం వ్యలోభయన్నర్పితప్రకృతకాన్తిభిర్ముఖైః ॥ ౧౯-౧౦॥

పూణకాన్తమధుగన్ధకర్షిణీః పానభూమిరచనాః ప్రియాసఖః ।
అభ్యపద్యత స వాసితాసఖః పుష్పితాః కమలినీరివ ద్విషః ॥ ౧౯-౧౧॥

సాతిరేకమదకారణం రహస్యేన దత్తమభిలేషురజ్ఞనాః ।
తాభిరప్యపహృతం ముఖాసవం సోఽపిబద్భకులతుల్యదోహదః ॥ ౧౯-౧౨॥
అఙ్కమఙ్కపరివర్తనోచితే తస్య నిన్యతురశూన్యతాముభే ।
వల్లకీ చ హృదయంగమక్షమా వల్గువాగపి చ వామలోచనా ॥ ౧౯-౧౩॥
స స్వయం ప్రహతపుష్కరః కృతీ లోలమాల్యవలయో హరన్మనః ।
నర్తకీరభినయాతిలజ్ఞినీః పార్శ్వవర్తిషు గురుష్వలజ్జయత్ ॥ ౧౯-౧౪॥
చారు నృత్యవిగమే స తన్ముఖం స్వేదభిన్నతిలకం పరిశ్రమాత్ ।
ప్రేమదత్తవదనానిలః పిబన్నత్యజీవదమరాలకేశ్వరౌ ॥ ౧౯-౧౫॥
తస్య సావరణదృష్టసంధయః కామ్యవస్తుషు నవేషు సజ్జినః ।
వల్లభాభిరపసృత్య చక్రరే సామిభుక్తవిషయాః సమాగమా ॥ ౧౯-౧౬॥
అఙ్కలీకినలయార్గతర్జనం భ్రూవిభజ్జకుటిలం చ వీక్షితమ్ ।
మేఖలాభిరసకృచ్ఛ బన్ధనం వఙ్చయన్ప్రణయినీరవాప సః ॥ ౧౯-౧౭॥
తేన దూతివిదితం నిషేదుషా పృష్టతః సురతవారరాత్రిషు ।
శుశ్రవే ప్రియజనస్య కాతరం విప్రలమ్భపరిశక్కినో వచః ॥ ౧౯-౧౮॥
తౌల్యమేత్య గృహిణీపరిగ్రహాన్నర్తకీష్వసులభాసు తద్వపుః ।
వర్తతే స్మ స కథంచిదాలిఖన్నఙ్కలీక్షరణసన్నవర్తికః ॥ ౧౯-౧౯॥
ప్రేమగర్వితవిపక్షమత్సరాదాయతాశ్చ మదనాన్మహీక్షితమ్ ।
నిన్యరుత్సవవిధిచ్ఛలేన తం దేవ్య ఉజ్జితరుషః కృతార్థతామ్ ॥ ౧౯-౨౦॥
ప్రాతరేత్య పరిభోగశోభినా దర్శనేన కృతఖణ్డనవ్యథాః ।
ప్రాణ్ణలిః ప్రణయినీః ప్రసాదయన్సోఽదునోత్ప్రణయమన్ధరః పునః ॥ ౧౯-౨౧॥
స్వప్నకీర్తితవిపక్షమఙ్కనాః ప్రత్యభైతురవదస్త్య ఏవ తమ్ ।
ప్రచ్ఛదాన్తగలితాశ్రుబిన్దుభిః క్రోధభిన్నవలయైర్వివర్తనైః ॥ ౧౯-౨౨॥
క్లప్తపుష్పశయనాఽల్లతాగృహానేత్య దూతికృతమార్గదర్శనః ।
అన్యభూత్పరిజనాన్గనారతం సోఽవరోధభయవేపథూత్తరమ్ ॥ ౧౯-౨౩॥
నామ వల్లభజనస్య తే మయా ప్రాప్య భాగ్యమపి తస్య కాఙ్క్షితే ।
లోలుపం నను మనో మమేతి తం గోత్రవిస్థలితమూచురజ్ఞనాః ॥ ౧౯-౨౪॥
చూర్ణబభ్రు లులితస్రగాకులం ఛిన్నమేఖలమలక్తకాఙ్కితమ్ ।
ఉత్థితస్య శయనం విలాసినస్తస్య విభ్రమరతాన్యపావృణోత్ ॥ ౧౯-౨౫॥

స స్వయం చరణరాగమాదధే యోషితాం న చ తథా సమాహితః ।
 లోభ్యమాననయనః శ్లథాంశుకైర్మేఖలాగుణపదైర్పితమిభిః ॥ ౧౯-౨౬ ॥
 చుమ్బనే విపరివర్తితాధరం హస్తరోధి రశనావిఘట్టనే ।
 విఘ్నితేచ్ఛమపి తస్య సర్వతో మన్మథేన్దనమభూద్వధూరతమ్ ॥ ౧౯-౨౭ ॥
 దర్పణోప పరిభోగదర్శిసీర్నర్మపూర్వమనుపృష్టసంస్థితః ।
 ఛాయయా స్మితమనోజ్ఞయా వధూర్హ్వినిమీలితముఖీశ్చకార సః ॥ ౧౯-౨౮ ॥
 కణసక్తమృదుబాహుబన్ధనం న్యస్తపాదతలమగ్రపాదయోః ।
 ప్రార్థయన్త శయనోత్థితం ప్రియాస్తం నిశాత్యయవిసర్గచుమ్బనమ్ ॥ ౧౯-౨౯ ॥
 ప్రేక్ష్య దర్పణతలస్థమాత్మనో రాజవేషమతిశక్రశోభినమ్ ।
 పిప్రియే న స తథా యథా యువా వ్యక్తలక్ష్మపరిభోగమణ్డనమ్ ॥ ౧౯-౩౦ ॥
 మిత్రకృత్యమపదిశ్య పార్శ్వతః ప్రస్థితం తమనవస్థితం ప్రియాః ।
 విద్య హే శత పలాయనచ్ఛలాన్యజ్ఞానేతి రురుధుః కచగ్రహైః ॥ ౧౯-౩౧ ॥
 తస్య నిర్దయరతిశ్రమాలసాః కణనూత్రమపదిశ్య యోషితః ।
 అధ్యశేరత బృహద్భజాన్తరం పీవరస్తనవిలుప్తచన్దనమ్ ॥ ౧౯-౩౨ ॥
 సంగమాయ నిశి గూఢచారిణం చారదూతికథితం పురోగతాః ।
 వఞ్చయిష్యసి కుతస్తమోవృతః కాముకేతి చకృషుస్తమఙ్గనాః ॥ ౧౯-౩౩ ॥
 యోషితాముడుపతేరివార్చిషాం స్పర్కనివృతిమసావవాప్నువన్ ।
 ఆరురోహ కుముదాకరోపమాం రాత్రిజాగరపరో దివాశయః ॥ ౧౯-౩౪ ॥
 వేణునా దశనపీడితాధరా వీణయా నఖపదాఙ్కితోరవః ।
 శిల్పకార్య ఉభయేన వేణితాస్తం విజిహ్మానయనా వ్యలోభయన్ ॥ ౧౯-౩౫ ॥
 ఆఙ్గసత్త్వవచనాశ్రయం మిథః స్త్రీషు నృత్యముపధాయ దర్శయన్ ।
 స ప్రయోగనిపుణైః ప్రయోక్తుభిః సంజఘర్ష సహ మిత్రసంనిధౌ ॥ ౧౯-౩౬ ॥
 అంసలమ్పికుటజారునస్రజస్తస్య నీపరజసాఙ్గరాగిణః ।
 ప్రావృషి ప్రమదబర్హిణోష్యభూత్కృత్రిమాద్రిషు విహారవిభ్రమః ॥ ౧౯-౩౭ ॥
 విగ్రహోచ్ఛ శయనే పరాఙ్ముఖీర్నానునేతుమబలాః స తత్త్వరే ।
 ఆచకాఙ్ఘ ఘనశబ్దవిక్లవాస్తా వివృత్య విశతీర్భుజాన్తరమ్ ॥ ౧౯-౩౮ ॥

కార్తికీషు సవితానహర్మ్యభాగ్యామినీషు లలితాఙ్గానాసఖః ।
 అన్యభుజ్క్తు సురతశ్రమాపహం మేఘముక్తవిశదాం స చన్ద్రికామ్ ॥ ౧౯-౩౯ ॥
 సైకతం స సరయాం వివృణ్వతీం శ్రోణీబిమ్బమివ హంసమేఖలమ్ ।
 స్వప్రియావిలసితానుకారణీం సౌధజాలవివరైర్వ్యలోకయత్ ॥ ౧౯-౪౦ ॥
 మర్మరైరగురుధూపగన్ధిభిర్వ్యక్తహేమరశనైస్తమేకతః ।
 జప్సూరాగ్రథనమోక్షలోలుపం హైమనైర్నివసనైః సుమధ్యమాః ॥ ౧౯-౪౧ ॥
 అర్పితస్తిమితదీపదృష్టయో గర్భవేశ్మసు నివాతకుక్షిషు ।
 తస్య సర్వసురతాన్తరక్షమాః సాక్షితాం శిశిరరాత్రయో యయుః ॥ ౧౯-౪౨ ॥
 దక్షిణేన పవనేన సంభృతం ప్రేక్ష్య చూతకుసుమం సపల్లవమ్ ।
 అన్వనైషురవధూతవిగ్రహాస్తం దురుత్సహవియోగమఙ్గానాః ॥ ౧౯-౪౩ ॥
 తాః స్వమజ్కమధిరోప్య దోలయా ప్రేఙ్గాయన్పరిజనాపవిధయా ।
 ముక్తరఙ్గు నిబిడం భయచ్చలాత్కణ్ణబన్ధనమవాప బాహుభిః ॥ ౧౯-౪౪ ॥
 తం పయోధరనిషిక్తచన్దనైర్మౌక్తికగ్రథితచారుభూషణైః ।
 గ్రీష్మవేషవిధిభిః సిషేవిరే శ్రోణీలమ్బమణిమేఖలైః ప్రియాః ॥ ౧౯-౪౫ ॥
 యత్స లగ్నసహకారమాసవం రక్తపాటలసమాగమం పపౌ ।
 తేన తస్య మధునిర్గమాత్కృశశ్చిత్తయోనిరభవత్పునర్నవః ॥ ౧౯-౪౬ ॥
 ఏవమిన్ద్రియసుఖాని నిర్విశన్నన్యకార్యవిముఖః స పార్థివః ।
 ఆత్మలక్షణనివేదితాన్పృతూనత్యవాహయదనఙ్గావాహితః ॥ ౧౯-౪౭ ॥
 తం ప్రమత్తమపి న ప్రభావతః శేకురాక్రమితుమన్యపార్థివాః ।
 ఆమయస్తు రతిరాగసంభవో దక్షశాప ఇవ చన్ద్రమక్షిణోత్ ॥ ౧౯-౪౮ ॥
 దృష్టదోషమపి తన్న సోఽత్యజత్సజ్జవస్తు భిషజామనాశ్రవః ।
 స్వాదుభిస్తు విషయైర్వృత్తస్తతో దుఃఖమిన్ద్రియగణో నివార్యతే ॥ ౧౯-౪౯ ॥
 తస్య పాణ్డవదనాలృభూషణా సావలమ్బగమనా మృదుస్వనా ।
 రాజయక్ష్మపరిహానిరాయయౌ కామయానసమవస్థయా తులామ్ ॥ ౧౯-౫౦ ॥
 వ్యోమ పశ్చిమకలాస్థితేన్దు వా పఙ్కశేషమివ ఘర్మృపల్వలమ్ ।
 రాఙ్గి తత్కులమభూత్క్షయాతురే వామనార్చిరివ దీపభాజనమ్ ॥ ౧౯-౫౧ ॥
 బాధమేష దివసేషు పార్థివః కర్మ సాధయతి పుత్రజన్మనే ।

